Torstai 14. marraskuuta 2019

P9_TA(2019)0058

Seksuaalikasvatuksen kriminalisointi Puolassa

Euroopan parlamentin päätöslauselma 14. marraskuuta 2019 seksuaalikasvatuksen kriminalisoinnista Puolassa (2019/2891(RSP))

(2021/C 208/05)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon 10. joulukuuta 1948 annetun ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,

— ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteet,

— ottaa huomioon Euroopan neuvoston yleissopimuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin sopimus), joka avattiin allekirjoittamista varten 11. toukokuuta 2011,

— ottaa huomioon 25. lokakuuta 2007 tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan (Lanzaroten sopimus),

— ottaa huomioon 18. joulukuuta 1979 tehdyn kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen (CEDAW-sopimus),

— ottaa huomioon 20. marraskuuta 1989 tehdyn yleissopimuksen lapsen oikeuksista (lapsen oikeuksien sopimus),

— ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja),

— ottaa huomioon neljännessä naisten maailmankonferenssissa 15. syyskuuta 1995 hyväksytyn Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman sekä YK:n erityisistunnoissa Peking + 5 (2005), Peking + 15 (2010) ja Peking + 20 (2015) hyväksytyt asiakirjat, joissa arvioidaan konferenssien tuloksia,

— ottaa huomioon Kairossa vuonna 1994 pidetyn kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin ja sen toimintaohjelman,

— ottaa huomioon Unescon vuonna 2018 antaman seksuaalikasvatusta koskevan ohjeasiakirjan ”International Technical Guidance on Sexuality Education”,

— ottaa huomioon YK:n väestörahaston (UNFPA) vuonna 2014 antamat kattavaa seksuaalikasvatusta koskevat toimintaohjeet ”Operational Guidance for Comprehensive Sexuality Education”,

— ottaa huomioon Maailman terveysjärjestön (WHO) Euroopan aluetoimiston ja Saksan liittovaltion terveyskasvatuksen alan keskuksen laatimat seksuaalikasvatusta Euroopassa koskevat standardit,

— ottaa huomioon Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun 4. joulukuuta 2017 naisten seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja -oikeuksista Euroopassa antaman raportin ”Women’s sexual and reproductive health and rights in Europe”,

— ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 20. kesäkuuta 2017 asiassa *Bayev ja muut* v. *Venäjä* antaman tuomion,

— ottaa huomioon 13. joulukuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/93/EU ([1]) lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta ja 22. joulukuuta 2003 lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumisesta annetun neuvoston puitepäätöksen 2004/68/YOS ([2]) korvaamisesta,

— ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) vuonna 2019 homo- ja biseksuaaleista sekä transihmisistä Euroopan unionissa julkaiseman kyselytutkimuksen ”European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey”,

— ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Puolasta ja erityisesti 15. marraskuuta 2017 antamansa päätöslauselman oikeusvaltion ja demokratian tilasta Puolassa ([3]),

— ottaa huomioon naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan 10. heinäkuuta 2017 päivätyn matkakertomuksen sen matkasta Puolaan 22.–24. toukokuuta 2017,

— ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan 3. joulukuuta 2018 päivätyn matkakertomuksen Puolaan maan oikeusvaltiotilannetta tarkastelemaan lähetetyn tilapäisen valtuuskunnan matkasta (19.– 21. syyskuuta 2018),

— ottaa huomioon 13. helmikuuta 2019 antamansa päätöslauselman naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikentämispyrkimyksistä EU:ssa ([4]),

— ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,

A. ottaa huomioon, että ”Stop Paedophilia” -aloitteen kannattajat toimittivat Puolan parlamentin alahuoneelle 17. heinäkuuta 2019 kansalaisaloitteen Puolan rikoslain 200 b pykälän muuttamisesta;

B. ottaa huomioon, että Puolan parlamentin alahuoneessa keskusteltiin lakiehdotuksesta sen ensimmäisessä käsittelyssä 15. lokakuuta 2019, kun Puolassa oli toimitettu parlamenttivaalit ja parlamentin keskeytetty istunto aloitettu uudelleen, ja että lakiehdotuksen hylkäämisestä tehty esitys äänestettiin siellä kumoon 16. lokakuuta 2019; ottaa huomioon, että lakiehdotuksen lainsäädännöllistä käsittelyä oletettavasti jatketaan uuden parlamentin alahuoneen 12. marraskuuta 2019 pidettävän avajaisistunnon jälkeen;

C. ottaa huomioon, että lakiehdotuksen tarkoituksena on muuttaa voimassa olevia lakeja pedofilian ehkäisemisestä ja torjumisesta; toteaa, että nuorille tarjottavan kattavan seksuaalikasvatuksen rinnastaminen pedofilian edistämiseen on huolestuttavaa, harhaanjohtavaa ja haitallista;

D. ottaa huomioon, että lakiehdotukseen sisältyvien uusien säännösten mukaan jokaiselle, joka julkisesti edistää alaikäisten seksuaalista kanssakäymistä tai hyväksyy sen, voitaisiin määrätä jopa kahden vuoden vankeusrangaistus;

E. ottaa huomioon, että edellä mainittuja säännöksiä sovelletaan myös silloin, kun joukkoviestinnällä edistetään alaikäisten seksuaalista kanssakäymistä tai muuta seksuaalista toimintaa tai hyväksytään se, ja silloin, kun on kyse alaikäisten kasvatukseen ja koulutukseen, hoitoon tai huoltoon liittyvistä ammateista, ja että tällöin voitaisiin määrätä jopa kolmen vuoden vankeusrangaistus; ottaa huomioon, että on tehty ehdotuksia tämän rangaistuksen nostamiseksi vielä viiteen vuoteen;

F. ottaa huomioon, että tällaisilla säännöksillä kriminalisoitaisiin käytännössä kattavan seksuaalikasvatuksen antaminen alaikäisille sillä verukkeella, että halutaan torjua pedofiliaa, ja että tämä vaikuttaisi muun muassa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan työntekijöihin, aktivisteihin, terveydenhuollon tuottajiin, psykologeihin, kustantajiin ja toimittajiin sekä jopa vanhempiin tai laillisiin huoltajiin;

G. ottaa huomioon, että valtiosääntöoikeudellinen suhteellisuusperiaate merkitsee sitä, ettei lainsäätäjillä ole rajatonta harkintavaltaa rikosoikeudellisten säännösten laatimisessa ja että rikosoikeutta olisi käytettävä vasta viimeisenä keinona, jolloin noudatetaan *ultima ratio* -periaatetta eli viimeisen keinon periaatetta; toteaa, että tämä lakiehdotus rikkoisi tätä periaatetta;

([1]) EUVL L 335, 17.12.2011, s. 1.
([2]) EUVL L 13, 20.1.2004, s. 44.
([3]) EUVL C 356, 4.10.2018, s. 44.
([4]) Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0111.

Torstai 14. marraskuuta 2019

H. ottaa huomioon, että Puola on ratifioinut Istanbulin sopimuksen, Lanzaroten sopimuksen, CEDAW-sopimuksen ja lapsen oikeuksien sopimuksen ja että se on ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden nojalla velvollinen tarjoamaan mahdollisuuden kattavaan seksuaalikasvatukseen ja -tietoon muun muassa seksuaalisen riiston ja seksuaalisen hyväksikäytön riskeistä ja kyseenalaistamaan yhteiskunnassa vallitsevia sukupuolistereotypioita;

I. ottaa huomioon, että jonkinlaisen seksuaali- ja terveyskasvatuksen tarjoaminen on jo pakollista 20 jäsenvaltiossa; ottaa huomioon, että on joitakin jäsenvaltioita, kuten Puola, jotka eivät ole noudattaneet seksuaalikasvatusta Euroopassa koskevia WHO:n standardeja;

J. ottaa huomioon, että kattava seksuaalikasvatus on opetussuunnitelmaan perustuva prosessi, jossa opetetaan ja opiskellaan seksuaalisuuden kognitiivisia, emotionaalisia, fyysisiä ja sosiaalisia näkökohtia, ja että sen tarkoituksena on antaa lapsille ja nuorille sellaisia tietoja ja taitoja ja vaalia sellaisia asenteita ja arvoja, jotka lisäävät heidän mahdollisuuksiaan pitää huolta terveydestään, hyvinvoinnistaan ja ihmisarvostaan; toteaa, että kattava seksuaalikasvatus antaisi lapsille ja nuorille mahdollisuuden luoda kunnioitukseen perustuvia sosiaalisia ja seksuaalisia suhteita ja pohtia samalla, miten heidän valintansa vaikuttavat heidän omaan sekä muiden hyvinvointiin; toteaa, että sen avulla lasten ja nuorten olisi myös mahdollista ymmärtää omat oikeutensa ja varmistaa niiden suojelu koko elämänsä ajan;

K. ottaa huomioon, että kattavan sukupuolikasvatuksen tarjoaminen on yksi tärkeimmistä välineistä, joilla voidaan täyttää kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin 25. vuosipäivään (ICPD25) liittyvät sitoumukset eli huolehtia siitä, että perhesuunnittelutarpeet täytetään kaikilta osin, estettävissä olevia äitiyskuolemia ei enää tapahdu ja sukupuoleen perustuva väkivalta sekä naisiin, tyttöihin ja nuoriin kohdistuvat haitalliset käytännöt saadaan kitkettyä kokonaan;

L. ottaa huomioon, että perusoikeuskirjan, Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti naisten seksuaali- ja lisääntymisterveys liittyy useisiin ihmisoikeuksiin, myös oikeuteen elämään ja ihmisarvoon sekä oikeuteen olla joutumatta epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi, oikeuteen terveydenhuoltoon, oikeuteen yksityisyyteen, oikeuteen saada koulutusta sekä syrjintäkieltoon, joista on säädetty myös Puolan perustuslaissa;

M. toteaa, että lakiehdotus voidaan nähdä jälleen uutena yrityksenä rajoittaa viime vuosien tapaan seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia Puolassa; ottaa huomioon, että yritys rajoittaa aborttioikeutta entisestään ei päässyt etenemään vuonna 2018 Puolan kansalaisten vastustettua sitä voimallisesti niin sanotun mustan perjantain marsseilla;

N. ottaa huomioon, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että arkaluonteisissa asioissa, kuten käytäessä julkista keskustelua seksuaalikasvatuksesta, jolloin puntaroitavina ovat vanhempien näkemykset, koulutuspolitiikka ja kolmansien osapuolten oikeus sananvapauteen, viranomaisten ainoana vaihtoehtona on tukeutua sellaisiin kriteereihin kuin objektiivisuus, moniarvoisuus, tieteellinen paikkansapitävyys ja viime kädessä tietyntyyppisen tiedon hyödyllisyys nuoren yleisön kannalta;

O. ottaa huomioon, että monien lasten ja teini-ikäisten ensimmäiset tiedot intiimeistä suhteista perustuvat pornografiaan, etenkin nettipornoon, ja vertaisiltaan saamiinsa ristiriitaisiin viesteihin; katsoo, että tässä yhteydessä seksuaalikasvatus on vieläkin tärkeämpää, jotta voidaan tarjota nuorille välineet, joita he tarvitsevat voidakseen käyttää internetiä ja sosiaalista mediaa turvallisesti ja joutumatta verkkoviettelyn uhriksi ja joiden avulla heidän on helpompi ymmärtää heidän eteensä tulevaa sisältöä ja tunnistaa tosiasioihin perustuva tieto sekä tiedostaa sukupuolistereotypioiden ja seksismin esiintyminen;

P. ottaa huomioon, että sen lisäksi, että nuorten tiedot ovat puutteelliset, ehkäisystä huolehtiminen saattaa olla heille vaikeaa erilaisten esteiden vuoksi, kuten ehkäisyvälineiden tarjoamista koskevien rajoittavien lakien ja toimintapolitiikkojen vuoksi; toteaa, että silloinkin, kun nuorilla on mahdollisuus hankkia ehkäisyvälineitä, he eivät ehkä tee sitä, koska avioliiton ulkopuolella tapahtuvaan seksuaaliseen kanssakäymiseen ja/tai ehkäisyvälineiden käyttöön liittyy leimautumisen vaara, he pelkäävät sivuvaikutuksia tai heillä ei ole tarpeeksi tietoa siitä, miten ehkäisyvälineitä käytetään oikein; ottaa huomioon, että seksuaalista suojaikärajaa koskevan Puolan lainsäädännön mukaan yli 15-vuotiaat teini-ikäiset voivat lain mukaan suostua seksuaalisiin tekoihin; ottaa huomioon, että he tarvitsevat kuitenkin silloinkin huoltajansa suostumuksen saadakseen ehkäisyvälineitä koskevan lääkemääräyksen;

Q. toteaa, että seksuaalinen väkivalta olisi saatava kokonaan kitkettyä, sillä se on yleistä ja erityisesti alaikäiset ovat alttiita sille; ottaa huomioon, että teiniraskaudet ovat edelleen merkittävä sosiaalinen ongelma ja voivat lisätä äitiys- ja lapsikuolleisuutta; toteaa, että kattava seksuaalikasvatus auttaa purkamaan sukupuolistereotypioita ja ehkäisemään sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa;

1. muistuttaa, että seksuaaliterveys on olennaisen tärkeää yksittäisten ihmisten, pariskuntien ja perheiden yleisen terveyden ja hyvinvoinnin kannalta samoin kuin yhteisöjen ja maiden sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen kannalta ja että terveydenhuollon saatavuus, seksuaali- ja lisääntymisterveys mukaan lukien, on ihmisoikeus;

2. ilmaisee syvän huolensa lakiehdotukseen sisältyvistä erittäin epämääräisistä, väljistä ja suhteettomista säännöksistä ja toteaa, että lakiehdotuksella tosiasiassa pyritään kriminalisoimaan seksuaalikasvatuksen antaminen alaikäisille ja sen soveltamisala merkitsee sitä, että kaikkia henkilöitä ja erityisesti seksuaalikasvattajia, mukaan lukien opettajat, terveydenhuollon tuottajat, kirjailijat, kustantajat, kansalaisjärjestöt, toimittajat ja vanhemmat tai lailliset huoltajat, jotka antavat opetusta ihmisten seksuaalisuuteen, terveyteen ja intiimeihin suhteisiin liittyvistä asioista, voi uhata jopa kolmen vuoden vankeusrangaistus; on edelleen huolissaan siitä, että tällä lakiehdotuksella olisi lamaannuttava vaikutus kasvatuksen ja koulutuksen toimialan työntekijöihin ja että yksi seksuaalikasvatuksen suurimmista esteistä on se, että näitä työntekijöitä ei tueta;

3. muistuttaa painokkaasti, että seksiin ja seksuaalisuuteen liittyvän kattavan ja ikätasoisen tiedon saatavuus sekä seksuaali- ja lisääntymisterveydenhuollon saatavuus, mukaan lukien seksuaalikasvatus, perhesuunnittelu, ehkäisymenetelmät ja turvallinen ja laillinen abortti, on olennaisen tärkeää, jotta voidaan luoda positiivinen ja kunnioittava asenne seksuaalisuuteen ja seksuaalisiin suhteisiin sekä mahdollisuus turvallisiin seksuaalisiin kokemuksiin ilman pakottamista, syrjintää ja väkivaltaa; kannustaa kaikkia jäsenvaltioita ottamaan kouluissa käyttöön nuorille suunnatun kattavan ikätasoisen seksuaali- ja ihmissuhdekasvatuksen;

4. muistuttaa, että tällainen kasvatus on välttämätön osa koulujen opetusohjelmaa, jotta voidaan täyttää Eurooppaa koskevat WHO:n standardit nuorten kasvattamiseksi ja suojelemiseksi; toteaa, että tällaisessa kasvatuksessa käsiteltäviin aiheisiin olisi sisällytettävä seksuaalinen suuntautuminen ja sukupuoli-identiteetti, seksuaalinen ilmaisu, ihmissuhteet ja suostumuksen antaminen ja siinä olisi annettava tietoa kielteisistä seurauksista tai olosuhteista, kuten sukupuoliteitse tarttuvista infektioista ja HI-viruksesta, tahattomasta raskaudesta, seksuaalisesta väkivallasta ja haitallisista käytännöistä, kuten groomingista ja naisten sukuelinten silpomisesta;

5. muistuttaa, että sen lisäksi, että tällainen kasvatus on jo itsessään perusoikeus, se on myös edellytys muiden Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklassa, Puolan perustuslaissa ja perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien ja -vapauksien toteutumiselle; korostaa, että seksiin ja seksuaalisuuteen liittyvän tiedon ja kasvatuksen puute ei suinkaan suojaa nuoria vaan vaarantaa heidän turvallisuutensa ja hyvinvointinsa, sillä he ovat silloin alttiimpia seksuaaliselle riistolle, hyväksikäytölle ja väkivallalle, mukaan lukien perheväkivalta ja verkossa esiintyvät hyväksikäytön muodot, kuten verkkoväkivalta, verkkohäirintä ja kostoporno, ja heillä on vähemmän keinoja tunnistaa niitä; katsoo, että kattava seksuaalikasvatus myös vaikuttaa myönteisesti sukupuolten tasa-arvon toteutumiseen muun muassa muuttamalla haitallisia sukupuolinormeja sekä asenteita sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa kohtaan, auttamalla ehkäisemään lähisuhdeväkivaltaa ja pakottamista seksuaaliseen tekoon, murtamalla seksuaalista väkivaltaa ja seksuaalista riistoa tai hyväksikäyttöä koskevan hiljaisuuden sekä vahvistamalla nuorten valmiuksia hakea apua;

6. korostaa terveys- ja seksuaalikasvatuksen merkitystä erityisesti tytöille ja nuorille hlbti-henkilöille, joihin epäoikeudenmukaiset sukupuolinormit vaikuttavat erityisesti; korostaa, että tällaisessa kasvatuksessa nuorille on annettava opetusta sukupuolten tasa-arvoon, suostumukseen ja keskinäiseen kunnioitukseen perustuvista suhteista keinona ehkäistä ja torjua sukupuolistereotypioita, homofobiaa, transfobiaa ja sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa; toteaa, että seksuaalikasvatus ei johda varhaisempaan seksuaaliseen toimintaan;

7. muistuttaa, että direktiivin 2011/93/EU 23 artiklassa vaaditaan jäsenvaltioita, myös Puolaa, toteuttamaan asiaankuuluvien kansalaisjärjestöjen kanssa tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä, joilla pyritään lisäämään tietoisuutta ja vähentämään lasten riskiä joutua seksuaalisen hyväksikäytön tai riiston uhriksi;

8. tunnustaa kansalaisyhteiskunnan tärkeän roolin seksuaalikasvatuksen tarjoamisessa; kehottaa asettamaan riittävästi rahoitusta asianomaisten järjestöjen saataville EU-tason eri rahoitusvälineiden kautta, kuten monivuotiseen rahoituskehykseen 2021–2027 sisältyvän perusoikeuksien ja arvojen ohjelman kautta ja muiden sellaisten EU:n pilottihankkeiden kautta, joilla voisi olla vaikutusta tällä alalla;

Torstai 14. marraskuuta 2019

9. tuomitsee Puolan viimeaikaisen kehityskulun, jonka yhteydessä on pyritty antamaan väärää tietoa seksuaalikasvatuksesta, lyömään siihen leima ja kieltämään se, ja tuomitsee erityisesti lakiehdotuksessa esitettyjen perustelujen ankaran, epäasianmukaisen ja virheellisen sisällön; kehottaa Puolan parlamenttia olemaan hyväksymättä esitettyä lakiehdotusta ja varmistamaan, että nuorilla on mahdollisuus saada kattavaa seksuaalikasvatusta ja että tällaista kasvatusta ja tietoa antavia tuetaan tässä työssä niin, että sitä voidaan tehdä tosiasioihin perustuvalla ja objektiivisella tavalla;

10. kehottaa neuvostoa käsittelemään tätä asiaa ja muita väitteitä Puolassa tapahtuneista perusoikeuksien loukkauksista parhaillaan järjestämiensä Puolan tilannetta koskevien kuulemistilaisuuksien yhteydessä SEU 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti;

11. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman komissiolle ja neuvostolle, Puolan presidentille, hallitukselle ja parlamentille sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.